

LBRIS

We know
books

Irvin Yalom
Minciuni
pe canapea

Traducere din engleză și note de
CARMEN TOADER

HUMANITAS
fiction

Prolog

Lui Ernest îi plăcea la nebunie să fie psihoterapeut. Zi de zi, pacienții îl invitau în cele mai intime încăperi ale vieții lor. Zi de zi, el le aducea alinare, își făcea griji din pricina lor, le ușura disperarea. Iar în schimb, primea admirație și prețuire. De asemenea, și bani, deși Ernest deseori se gândea că, dacă n-ar fi avut nevoie de bani, ar fi practicat psihoterapia gratis.

Norocos e cel căruia îi place slujba pe care o face. Într-adevăr, Ernest se considera norocos. Chiar mai mult decât norocos. Fericit. Era un om care își descoperise vocația, un om care putea spune: Sunt exact acolo unde îmi doresc să fiu, în vârtoarea talentelor, intereselor, pasiunilor mele.

Ernest nu era credincios. Dar în fiecare dimineață, când își deschidea agenda și vedea numele celor opt sau nouă oameni dragi cu care urma să-și petreacă ziua, îl copleșea un sentiment pe care nu-l putea descrie decât ca fiind religios. În acele momente îl năpădea dorința profundă să mulțumească unei persoane sau unui lucru pentru că l-a îndrumat spre această profesie.

Existau unele dimineți când privea în sus, prin luminatorul din clădirea în stil victorian de pe Sacramento Street, prin ceața matinală, și își imagina că strămoșii psihoterapiei ar fi spondați în aurora zorilor.

— Mulțumesc, mulțumesc, incanta el. Le mulțumea tuturor, tuturor tămăduitorilor care îi alinaseră disperarea. Mai întâi, strămoșilor din vechime, cu siluetele lor abia vizibile pe bolta cerească: Isus, Buddha, Socrate. Sub ei, puțin mai bine conturați, măreților înaintași: Nietzsche, Kierkegaard, Freud, Jung. Iar și mai aproape,

părinților psihoterapeuți: Adler, Horney, Sullivan, Fromm, chipului dulce și zâmbitor al lui Sándor Ferenczi.

Cu câțiva ani în urmă, ei răspuseseră chemărilor lui disperate când, după ce își încheiase rezidențiatul, își însușise idealul tuturor neuropsihiatrilor tineri și ambițioși și se dedicase cercetării în neurochimie – știința viitorului, arena de aur a oportunității personale. Strămoșii au știut atunci că o luase pe un drum greșit. Locul lui nu era într-un laborator științific. Nici într-o clinică de psihofarmacologie, unde să prescrie medicamente.

I-au trimis un mesager, un mesager caraghios al puterii, pentru a-l ajuta să-și împlinească ursa. Nici în ziua de azi, Ernest nu putea să-și explice *cum* s-a hotărât să devină terapeut. Dar își amintea *când*. Își amintea ziua aceea cu o limpezime uluitoare. Și își amintea și mesagerul: Seymour Trotter, un bărbat pe care l-a întâlnit o singură dată și care i-a schimbat complet viața.

Cu șase ani în urmă, directorul departamentului de care aparținea Ernest îi încredinșase un mandat temporar în Comitetul de Etică Medicală al Spitalului Stanford, iar prima lui acțiune disciplinară fusese cazul doctorului Trotter. Seymour Trotter avea șaptezeci și unu de ani, fiind un patriarh al comunității psihiatrice și unul dintre foștii președinți ai Asociației Americane de Psihiatrie. Fusese acuzat de comportament sexual inadecvat față de o pacientă de treizeci și doi de ani.

Pe vremea aceea, Ernest era asistentul unui profesor de psihiatrie și își terminase rezidențiatul în urmă cu doar patru ani. Lucrând cu normă întreagă ca cercetător în neurochimie, nu știa absolut nimic despre ce se petrecea în lumea psihoterapeuților și, în naivitatea lui, nu bănuia că acest caz îi fusese încredințat deoarece nimeni altcineva nu voia să se ocupe de el. Toți psihiatrții mai în vârstă din nordul Californiei îl venerau enorm și știau de frica lui Seymour Trotter.

Ernest a ales pentru prima întâlnire un birou auster din partea administrativă a spitalului și a încercat să pară cât mai oficial, stând cu privirea pe ceas în timp ce îl aștepta pe doctorul Trotter, cu dosarul care conținea dovezile acuzatoare în fața lui, pe birou, nedeschis. Pentru a rămâne cât mai imparțial, Ernest luase decizia să-l interogheze pe acuzat fără a se informa în prealabil despre cazul lui, pentru a-i asculta

istorisirea fără nici o idee preconcepțuită. Se gândea să citească după aceea dosarul și să programeze o a doua întâlnire, dacă i se părea necesar.

Imediat a auzit bocănituri răsunând cu ecou pe coridor. Să fi fost oare orb doctorul Trotter? Nimeni nu-i spusese nimic despre așa ceva. Bocănituri în podea, urmate de un zgomet târșăit, se auzeau din ce în ce mai tare. Ernest s-a ridicat în picioare și a ieșit pe coridor.

Nu, nu era orb. Era șchiop. Doctorul Trotter venea împleticindu-se pe coridor, sprijinindu-se, într-un echilibru precar, pe două cărje. Era încovoiat din talie și își ținea cărjele departe de corp, fiecare la aproape un metru distanță. Pomeții și bărbia, puternice și sănătoase, erau încă ferme, dar toate părțile moi îi fuseseră năpădite de riduri și excrescențe specifice senectuții. Falduri largi de piele îi atârnav pe gât, și smocuri de păr alb îi ieșeau din urechi. Și totuși, vârsta nu îl doborâse de tot, ceva tineresc, ba chiar copilăresc, se conservase în el. Ce anume? Poate părul lui, cărunt și des, tuns scurt, sau îmbrăcămintea, o jachetă de denim albastru ce acoperea un tricou alb cu guler rulat pe gât.

Au făcut cunoștință în pragul ușii. Doctorul Trotter a făcut bălângănindu-se încă doi pași în cameră, apoi și-a ridicat brusc cărjele, s-a răsucit energic și, parcă printr-un noroc chior, s-a așezat cu o piruetă pe scaun.

— Am nimerit-o la fix! Te-am surprins, ei?

Ernest nu l-a lăsat să-i distragă atenția.

— Înțelegeți care este scopul acestui interviu, doctore Trotter? Și înțelegeți de ce îl înregistrez?

— Am auzit că administrația spitalului m-a nominalizat la titlul de Angajatul lunii.

Ernest, care îl privea fără să clipească prin ochelarii lui cu lentile groase și mari, n-a zis nimic.

— Scuze, știu că ai o sarcină de îndeplinit, dar, după ce treci de șaptezeci de ani, zâmbești la o poantă bună ca asta. Mda, am împlinit șaptezeci și unu săptămâna trecută. Dar tu ce vârstă ai, doctore...? Am uitat cum te cheamă. În fiecare minut, a spus el, bătându-se ușurel pe tâmplă, o duzină de neuroni corticali pier zumzâind, ca niște muște muribunde. Ironia e că am publicat patru articole despre boala Alzheimer, evident că am uitat unde, dar în reviste bune. Știai asta?

Ernest a clătinat din cap.

— Deci tu n-ai știut niciodată, iar eu am uitat. Asta ne face să fim chiți. Știi care sunt cele două chestii bune la boala Alzheimer? Vechii prieteni îți devin prieteni noi și poți să-ți ascunzi singur ouăle de Paște.

În pofida iritării sale, Ernest nu s-a putut abține să zâmbească.

— Numele, vârsta și la ce școală ți-ai executat sentința?

— Sunt doctorul Ernest Lash, iar restul probabil că nu contează acum, domnule doctor Trotter. Avem multe de discutat astăzi.

— Fiul meu are patruzeci de ani. Nu poți avea mai mult de atât. Știi că ai fost rezident la Stanford. Ți-am auzit prelegerea de anul trecut. Te-ai descurcat bine. Ai avut o prezentare foarte clară. Acum totul e numai psihofarmacologie, nu? Ce formă de calificare în psihoterapie mai faceți acum voi, tinerii? Mai faceți vreuna?

Ernest și-a scos ceasul și l-a pus pe birou.

— Cu altă ocazie aș fi încântat să vă dau o copie a lucrării mele de rezidențiat la Stanford, dar acum, vă rog, haideți să intrăm în subiect, domnule doctor Trotter. Poate că cel mai bine ar fi să îmi spuneți varianta dumneavoastră în ceea ce privește povestea cu doamna Fellini.

— Bine, bine. Vrei să fiu serios. Vrei să-ți spun versiunea mea. Relaxează-te, *băiețică*, și o să-ți spun o poveste. S-o luăm de la început. Era acum vreo patru ani, cel puțin patru ani... Mi-am rătăcit toate însemnările despre pacienta asta... Ce dată era în dosarul tău cu reclamația? Ce? Nu l-ai citit. Ești lenș? Sau încerci să nu te lași influențat în obiectivitatea ta științifică?

— Vă rog, doctore Trotter, continuați.

— Principiul de bază al unui interviu e să te prefaci că asiguri un mediu plin de afecțiune, care să inspire încredere. Acum, că ai reușit chestia asta cu atâta măiestrie, sunt în stare să vorbesc mult mai liber despre o problemă dureroasă și jenantă. Aha, *asta* te impresionează. Tre' să ai grijă cu mine, doctore Lash. Am la activ patruzeci de ani de descifrat fețe. Mă pricep foarte bine la asta. Dar, dacă ai terminat cu întreruperile, o să încep. Ești gata?

— Acum câțiva ani – hai să zicem acum patru ani – o femeie, Belle, intră sau, mai bine zis, se târăște în cabinetul meu – ori se tâbărcește până în cabinetul meu – se tâbărcește, așa-i mai bine. Există verbul *a se tâbărți*? În jur de treizeci și cinci de ani, dintr-o familie

înstărită, elvețiano-italiană, deprimată, purta o bluză cu mâneci lungi în toial verii. Evident, se automutilase, avea cicatrici la încheieturile mâinilor. Dacă vezi mâneci lungi în timpul verii și un pacient care te nedumerește, întotdeauna să te gândești la cicatrici la încheieturile mâinilor sau la injecții cu droguri, domnule doctor Lash. Arătoasă, un ten nemaipomenit, ochi seducători, îmbrăcată elegant. Stilată, dar pe punctul de a ceda nervos.

— De multă vreme își făcea rău singură. Tot ce vrei: droguri, le încercase pe toate, nu ratase nici unul. Când am văzut-o prima oară, revenise la alcool și mai ciugulea din când în când heroină. Deși încă nu devenise cu adevărat dependentă. Pe undeva, nu avea înclinație spre dependență – unii oameni așa sunt –, dar se străduia din răspuțeri. De asemenea, și probleme de nutriție. În principal anorexie, dar uneori și accese de vomă bulimică. Deja am menționat tăieturile, numeroase pe toată lungimea brațului și la încheieturi, îi plăceau durerea și sângele. Numai atunci simțea că trăiește. Tot timpul îi auzi pe pacienți că spun asta. Jumătate de duzină de spitalizări scurte. Mereu se externa într-o zi sau două. Personalul se bucura când pleca. Era bună, un adevărat talent la jocul Uproar. Ți amintești de *Games People Play*¹ a lui Eric Berne?

— Nu? Presupun că asta a fost înainte ca tu să te naști. Doamne, ce bătrân mă simt. Bună carte, Berne n-a fost prost deloc. Citește-o, n-ar trebui să fie uitată.

— Căsătorită, fără copii. Refuza să aducă pe lume copii, spunea că lumea e un loc prea oribil ca să-ți obligi copiii să trăiască în ea. Soț cumsecade, relație defectă. El voia cu disperare copii, și se certau o grămadă pe tema asta. Lucra la o bancă, pe post de consultant pentru investiții, ca și tatăl ei, mereu pe drumuri. După câțiva ani de căsnicie, l-a lăsat libidoul sau poate s-a pus pe făcut bani – câștiga binișor, dar n-a reușit să dea lovitura, precum tatăl ei. Ocupat, mereu ocupat, dormea cu computerul. Poate se și futea cu el, mai știi? Însă cert e că nu se futea cu Belle. Din ce mi-a spus ea, o evita de ani de zile, probabil din cauza furiei pricinuite de faptul că ea nu

¹ În engl. în orig. *Jocuri pe care le joacă oamenii*, o carte despre psihoterapie tranzațională de grup. Una dintre ideile principale ale cărții este că oamenii joacă toată viața lor anumite jocuri pe care le-au învățat în relația cu părinții și care de obicei sunt patologice.

voia copii. Greu de spus de ce mai rămăneau căsătoriți. El fusese crescut într-un orfelinat aparținând sectei creștinismului științific¹ și refuza cu îndârjire să facă terapie de cuplu sau vreo altă formă de psihoterapie. Dar ea recunoștea că niciodată nu insistase prea mult. Hai să vedem. Ce să îți mai spun? Întrebă-mă, domnule doctor Lash.

— Ce terapie mai făcuse până atunci? Bine. O întrebare importantă. Eu întotdeauna întreb asta în primele treizeci de minute. Terapie non-stop – sau, mai bine zis, încercări de a face terapie – încă din adolescență. S-a dus pe rând la toți terapeuții din Geneva, și o vreme a făcut naveta până la Zürich, să facă psihanaliză. A venit la universitate în S.U.A., la Pomona, și a tot schimbat terapeuții, deseori nu se ducea decât la prima ședință. A rămas la trei sau patru dintre ei vreme de câteva luni, dar nu s-a dat în vânt după nici unul. Belle era – și mai e încă – foarte pretențioasă. Nici unul nu era destul de bun, cel puțin nu i se potrivea ei. Găsea ceva în neregulă la fiecare: prea formal, prea pompos, prea moralizator, prea protector, prea pus pe afaceri, prea rece, prea preocupat de diagnostice, prea stereotip. Medicamente? Testări psihologice? Protocoale comportamentale? Nici să nu te gândești la așa ceva, oricine i-ar fi sugerat una ca asta ar fi primit imediat papucii. Ce să îți mai spun?

— Cum m-a ales pe mine? Excelentă întrebare, domnule doctor Lash, ne face discuția mai dinamică și mai aplicată. Încă am putea scoate din tine un psihoterapeut. Am simțit asta încă de când am asistat la prelegerile tale. O minte ageră, pătrunzătoare. Se vedea asta când îți prezentai informațiile. Dar ce mi-a plăcut a fost prezentarea studiului de caz, mai ales cum le permiteai pacienților să te influențeze. Mi-am dat seama că ai instincte bune. Carl Rogers² obișnuia să spună: „Nu-ți mai pierde vremea calificând terapeuți, mai bine i-ai *selecta*”. Întotdeauna mi s-a părut că există mult adevăr în cuvintele astea.

— Hai să vedem, unde rămăsesem? A, cum a ajuns la mine. Ginecologul ei, un om pe care ea îl adora, îmi fusese pacient. I-a zis că sunt un tip obișnuit, de treabă, și că nu mi-e teamă să mă murdăresc pe

mâini. Mi-a căutat cărțile la bibliotecă și i-a plăcut un articol pe care îl scrisesem în urmă cu cincisprezece ani despre ideea lui Jung de a inventa câte un nou limbaj terapeutic pentru fiecare pacient. Știi despre ce vorbesc? Nu? În *Jurnalul de ortopsihiatrie*. O să-ți trimit o ediție recentă. Eu am ajuns chiar mai departe decât Jung. Am sugerat să inventăm câte o nouă formă de terapie pentru fiecare pacient și să tratăm cu mare seriozitate faptul că fiecare pacient este unic, concepând o terapie individuală pentru fiecare în parte.

— Cafea? Da, aș vrea și eu. Simplă. Mersi. Deci, așa a ajuns la mine. Și următoarea întrebare pe care ar trebui să mi-o pui, domnule doctor Lash: *De ce atunci?* Întocmai. Asta e. Întotdeauna-i o întrebare productivă în cazul unui pacient nou. Răspunsul e comportament sexual periculos¹. Până și ea își dădea seama de asta. Mai făcuse așa ceva și în trecut, dar acum devenea din ce în ce mai grav. Închipuie-ți că mergea cu mașina pe autostradă în paralel cu un camion sau o dubiță – șoferul fiind suficient de sus încât să vadă interiorul mașinii ei – apoi își ridica fusta și se masturba la o sută douăzeci de kilometri pe oră. Nebună. Apoi ea o lua pe următoarea ieșire de pe autostradă și, dacă șoferul venea după ea, se oprea, se urca lângă el și i-o sugea. Letală chestie. Și o făcea foarte des. Avea un control atât de mic asupra ei înseși, încât atunci când era plictisită, intra în vreo cârciumă sărăcăcioasă din San Jose, uneori în Chicano, alteori în vreun bar de negri, și agăța pe cineva. Se simțea euforică în situații periculoase, înconjurată de bărbați necunoscuți și posibil violenți. Era în pericol nu numai din cauza bărbaților, ci și din cauza prostituatelor, care o detestau fiindcă le fura clienții. O amenințau că o omoară și era nevoită să schimbe mereu locul în care se ducea. SIDA, herpes, sex protejat, prezervative? Se purta de parcă n-ar fi auzit niciodată de așa ceva.

— Deci, una peste alta, cam așa era Belle când a venit prima oară la mine. Ai priceput cum stătea treaba? Mai ai vreo întrebare sau continui? Ok. Așa că, într-un fel sau altul, în prima ședință am trecut toate testele ei. A venit și la a doua, și la a treia, apoi am început să facem tratament de două ori, uneori de trei ori pe săptămână.

¹ *Acting out* este o expresie tehnică din engleză, care semnifică tendința unui pacient de a-și manifesta o problemă psihică în viața reală, trecând la acțiune, în loc de a discuta despre ea în cadrul ședințelor de terapie.

¹ Cult creștin fondat de Mary Baker Eddy în 1866 și care propovăduiește vindicarea spirituală.

² Faimos psiholog american (1902-1987), fondatorul psihoterapiei centrate pe persoană.

Mi-am petrecut o oră întreaga întrebând-o tot felul de amănunte despre ce făcuse cu ceilalți terapeuți. Asta-i întotdeauna o strategie bună când te vezi cu un pacient dificil, domnule doctor Lash. Află cum au tratat-o ceilalți și pe urmă încearcă să le eviți greșelile. Uită de tot rahatul ăla cu pacientul care nu e pregătit de terapie! *Terapia e cea care nu-i pregătită pentru pacient.* Dar trebuie să fii suficient de îndrăzneț și de creativ, să născociști câte o nouă formă de terapie pentru fiecare pacient în parte.

— Belle Felini nu era genul de pacient la care să țină terapia tradițională. Dacă m-aș fi rezumat la rolul meu profesional obișnuit, adică să-i aflu trecutul, să reflectez, să empatizez cu ea și să interpretez, pa, n-o mai vedeam. Crede-mă. *Sayonara. Auf wiedersehen.* Asta făcuse cu toți terapeuții pe care îi cunoscuse până atunci, iar mulți dintre ei se bucurau de un bun renume. Știi vechea poveste: operația a fost un succes, dar pacientul a murit.

— Ce tehnică am folosit? Mi-e teamă că nu m-ai înțeles. *Tehnică mea e să abandonez orice tehnică!* Și nu vreau să fac pe deșteptul, domnule doctor Lash, asta-i prima regulă într-o terapie ca lumea. Și asta ar trebui să fie și principiul tău, dacă o să devii și tu psihoterapeut. Am încercat să fiu cât mai uman și cât mai puțin formal. Nu-mi concep un plan sistematic de terapie, nici tu n-o să faci așa ceva după patruzeci de ani de experiență. Mă bizui doar pe intuiția mea. Dar nu-i cinstit pentru tine, ca începător. Presupun, dacă mă gândesc cum era la început, că cel mai frapant aspect al patologiei lui Belle era impulsivitatea. Simțea o dorință, bingo, trebuia să treacă imediat la acțiune. Mi-amintesc că am vrut să-i măresc toleranța la frustrare. Asta a fost punctul meu de plecare și primul, probabil, principalul scop al terapiei. Hai să vedem, cum am început? E greu să-mi aduc aminte lucrul ăsta, fără notițele mele.

— Ți-am zis că le-am pierdut. Văd pe fața ta că nu prea mă crezi. Notițele mele au dispărut când mi-am mutat cabinetul, acum vreo doi ani. N-ai ce face, trebuie să mă crezi.

— Cel mai bine îmi amintesc faptul că la început lucrurile au mers mult mai bine decât mi-am imaginat. Nu știi sigur *de ce*, dar Belle s-a atașat imediat de mine. Și nu fiindcă eram atrăgător. Tocmai îmi făcusem o operație de cataractă, și ochiul meu arăta ca dracu'. Iar ataxia nu-mi creștea sex-appealul... O ataxie cerebrală comună,

dacă ești curios. În mod clar, galopantă... Mă așteaptă în viitor cadrul, peste vreun an sau doi, și scaunul cu roțile, peste vreo trei sau patru. *C'est la vie.*

— Cred că lui Belle i-a plăcut de mine fiindcă îi respectam toate drepturile. Am făcut exact ce faci și tu acum – și chiar vreau să-ți spun, domnule doctor Lash, că apreciez ceea ce faci. N-am citit nici o fișă de-a ei. Am început să lucrez cu ea fără nici o informație din alte surse, dorindu-mi să nu mă las influențat de nici o idee preconcepută. Belle n-a fost *niciodată* pentru mine un diagnostic, nici borderline, nici tulburare de nutriție, nici tulburare compulsivă sau antisocială. Așa îmi abordez toți pacienții. Și sper să nu devin *niciodată* un diagnostic pentru tine.

— Ce, crezi că și diagnosticul are rolul lui? Păi, știu că voi, cei care ați absolvit acum, și întreaga industrie psihofarmaceutică puneți mare preț pe diagnostic. Revistele de psihiatrie sunt pline de perorații fără sens despre nuanțele diagnosticelor. Pe viitor, apă de ploaie. Știu că în unele psihoze este important, dar în psihoterapia de zi cu zi nu joacă nici un rol sau, de fapt, au chiar un rol negativ. Te-ai gândit vreodată că e mai ușor să pui un diagnostic atunci când vezi un pacient pentru prima oară și că, pe măsură ce ajungi să-l cunoști, devine din ce în ce mai greu? Întreabă orice terapeut cu experiență, care are cabinet propriu, și o să-ți spună același lucru! Cu alte cuvinte, precizia variază invers proporțional cu informația. Halal știință, nu?

— Ce vreau să-ți spun, doctore Lash, e următorul lucru: nu numai că nu i-am *pus* vreun diagnostic lui Belle, dar nici măcar nu mi-a trecut prin cap să-i pun vreunul. Nici acum n-o fac. În pofida celor întâmplate, în pofida tuturor lucrurilor pe care mi le-a făcut ea, nici acum n-o fac. Și cred că ea știa asta. Eram pur și simplu doi oameni care se cunosc unul pe celălalt. Iar mie îmi plăcea Belle. Tot timpul mi-a plăcut. Mi-a plăcut foarte mult! Și asta știa. Poate că *asta-i* cel mai important lucru.

— Ei, și Belle nu era un pacient prea grozav în ce privește terapia verbală, chiar din contră. Impulsivă, înclinată spre acțiune, deloc dornică să afle lucruri despre ea însăși, lipsită de capacitate de introspecție, incapabilă de asociere liberă. Întotdeauna o dădea în bară la îndeplinirea sarcinilor tradiționale ale terapiei – autoreflexie, introspecție – și apoi căpăta o părere și mai proastă despre propria-i persoană. *De aceea* terapia eșuase mereu atât de lamentabil.

Și din cauza asta mi-am dat seama că trebuie să-i captez atenția în alte moduri. Din cauza asta a trebuit să inventez o nouă formă de terapie pentru Belle.

— Un exemplu? Păi, hai să-ți dau unul de la începutul terapiei, cam dintr-a treia sau a patra lună. Mă concentram asupra comportamentului ei sexual autodestructiv și o întrebam ce vrea ea cu adevărat de la bărbați, inclusiv de la primul bărbat din viața ei, taică-său. Dar nu ajungeam nicăieri cu asta. Nu voia deloc să vorbească despre trecut – o făcuse prea mult cu ceilalți terapeuți, zicea ea. De asemenea, mai avea și impresia că a scormoni în cenușa trecutului reprezintă doar o scuză pentru a evita responsabilitatea acțiunilor noastre. Citise cartea mea despre psihoterapie și mă citase pe mine, care spuneam acolo același lucru. Detestam chestia asta. Când pacienții opun rezistență și citează din cărțile tale e ca și cum te-ar strânge de coaie.

— În timpul unei ședințe am întrebat-o despre reveriile ei din trecut și despre fanteziile sexuale și, până la urmă, ca să-mi facă pe plac, mi-a descris o fantezie recurentă, de pe vremea când avea opt sau nouă ani: afară e furtună, intră într-o cameră, înfrigurată și udă flească, iar un bărbat mai în vârstă o așteaptă acolo. O îmbrățișează, îi scoate hainele ude, o șterge cu un prosop mare și cald, îi dă o ciocolată fierbinte. Așa că i-am sugerat un joc: i-am spus să iasă din cabinet și să intre din nou, pretinzând că e udă și înfrigurată. Firește, am sărit peste partea cu dezbrăcatul, am luat un prosop mare din baie și am șters-o energic, păstrându-mi o atitudine non-sexuală, așa cum fac de obicei. Am șters-o pe spate și pe păr, apoi am înfășurat-o în prosop, am pus-o să stea jos și i-am preparat o cană cu ciocolată instant fierbinte.

— Nu mă întreba de ce sau cum de am ales să fac asta atunci. Când ai o experiență atât de bogată ca a mea, înveți să te bizui pe propria-ți intuiție. Iar lucrul acesta a schimbat totul. Belle a rămas fără grai pentru o vreme, lacrimile i s-au adunat în ochi, apoi a plâns ca un bebeluș. Nu plânsese niciodată, absolut niciodată în timpul terapiei. Rezistența, pur și simplu, i-a dispărut.

— Cum adică i-a dispărut? Adică a căpătat încredere în mine, a început să creadă că suntem de aceeași parte a baricadei. Termenul tehnic, domnule doctor Lash, este „alianță terapeutică”. După aceea a devenit un pacient autentic. A erupt într-un șuvoi de

mărturisiri. A început să aștepte cu nerăbdare ședințele cu mine. Terapia a devenit punctul central al vieții ei. Tot timpul îmi spunea cât sunt de important pentru ea. Și asta după doar trei luni.

— Dacă eram *prea* important? Nu, domnule doctor Lash, un terapeut nu poate fi prea important la începutul terapiei. Chiar și Freud a folosit strategia de a încerca să înlocuiască o psihonevroză cu o nevroză de transfer – asta-i un mod foarte eficient de a prelua controlul asupra simptomelor distructive.

— Pari nedumerit. Păi, în cazul acesta, pacientul devine obsedat de terapeut, întoarce mereu pe toate părțile în minte ce se întâmplă la fiecare ședință, are lungi conversații imaginare cu terapeutul între ședințe. Până la urmă, simptomele se transferă în terapie. Cu alte cuvinte, simptomele, în loc să fie provocate de factorii interni ai nevrozei, încep să fluctueze în funcție de exigențele relației terapeutice.

— Nu, mersi, nu mai vreau cafea, Ernest. Dar tu mai ia-ți. Te superi dacă îți spun Ernest? Bine. Să revin. Am valorificat progresul ăsta. Am făcut tot ce am putut să devin cât mai important pentru Belle. Am răspuns tuturor întrebărilor ei legate de viața mea, i-am susținut toate laturile pozitive. I-am zis că e o femeie atrăgătoare și inteligentă. Detestam ce-și făcea singură și i-am spus-o pe șleau. Nimic din toate astea n-a fost greu pentru mine, n-a trebuit decât să-i spun adevărul.

— Mai devreme m-ai întrebat ce tehnică am folosit. Probabil că cel mai bun răspuns ar fi: *am spus adevărul*. Am început să joc un rol din ce în ce mai însemnat în fanteziile ei. Avea lungi reverii cu noi doi – se făcea că stăm împreună, ne ținem de mână, că mă joc cu ea, că o hrănesc. Odată a adus la cabinet o cutie cu jeleu și o lingură și m-a rugat să o hrănesc – ceea ce am și făcut, spre marea ei încântare.

— Sună nevinovat, nu-i așa? Dar eu am știut chiar de la început că deasupra noastră plana o umbră. O știam atunci, o știam și când îmi vorbea despre cât de rare s-a excitat când o hrăneam. Am știut-o și când îmi spunea că vrea să meargă multă vreme cu o canoe, două sau trei zile pe săptămână, doar ca să fie singură, să plutească pe apă și să se delecteze cu fanteziile legate de mine. Știam că modul în care abordasem problema era riscant, dar credeam că e un risc calculat. Aveam de gând să las să se acumuleze transferul pozitiv, iar apoi să mă folosesc de el pentru a-i combate autodestructivitatea.